

İbn Arabi'nin Günlük Duaları

Mahmut Kanık

HECE

din

2. BASKI

Muhyiddin İbn Arabî (1165 – 1240): Tam adı şöyledir: Muhyiddin Ebu Abdullah Muhammed İbn Ali İbn Muhammed ibn Ahmed ibn Ali ibn Arabî el-Hatemî et-Tât el-Endülüsî. Muhyiddin ibn Arabî, Şeyh-i Ekber, Sultanü'l-Arifîn, Hatemü'l-Evliya, Kutb-ü Hümmam, İbn Arabî diye de anılır. Endülüs'te İbn Seraka diye bilinir. Hicrî 543'de Fas'da ölen ünlü bilgin Ebu Bekir ibnü'l-Arabî ile karıştırılmaması için, adı harf-i tarifsiz olarak İbn Arabî diye kullanılmagelmıştır. 7 Ağustos 1165 Cumartesi günü (Hicrî 27 Ramazan 560) Kadir gecesinde, Endülüs'de Mürsiye'de dünyaya gelmiştir. Dedesinin adı Muhammed, babasınınki Ali ibn Muhammed'dir. Babası İbn Arabî'yi çocukken İbn Rüşd ile tanıştırmıştır ve aralarında çok ilginç bir konuşma geçmiştir. İbn Arabî soylu, kültürlü, maddî ve manevî dereceleri yüksek olan bir ailenin tek erkek çocuğuydu. Sekiz yaşında ilim tahsili için İşbiliye'ye gitmiştir. Burada İbn Beşküval ve ünlü hadis bilgini Ebu Muhammed gibi bilginlerden ilim tahsil etmiştir. Yirmi yaşında tasavvuf yoluna girmiştir. İbn Arabî'nin ilk hanımı Meryem adını taşımaktaydı. İbn Arabî daha sonra Doğuya seyahate çıkmıştır. Kuzey Afrika, Tunus ve Mısır'a uğrayarak Mekke'ye gitmiş, oradan Bağdat ve Musul'a uğramış, oradan da Anadolu'ya geçmiştir. Konya'ya yerleşmiş ve burada Sadreddin Konevi'nin dul annesiyle evlenmiş, Sadreddin Konevi'yi (ö: 672 Hicri) yetiştirmiştir. Sonra Malatya'ya uğramıştır, burada tekrar evlenmiştir. Oğlu Sadeddin burada doğmuştur. Daha sonra Şam'a gitmiştir ve Hicri 638'de, Milâdî 16 Kasım 1240'da Şam'da vefat etmiştir. Şam'ın Salihîye bölgesine, Kasyon dağı eteğine defnedilmiştir. Oğlu Muhammed Sadeddin (H. 617-656) ve Muhammed İmadüddin (ö: H.667) ve kızı Zeynep aynı yerde yatmaktadır. Kendisinin bildirdiğine göre, İbn Asakir, Ebu'l-Ferec, İbn Cevzi, İbn Sekine, İbn Ülvan Cabir bin Ebu Eyyub gibi elli dört zattan zahirî ilimleri tahsil etmiştir. Ayrıca Şeyh Ebu Medyen el-Mağribî, Cemaleddin Yunus bin Yahya el-Kassar, Ebu Abdullah et-Teyemmi el-Fasî, Ebu'l-Hasan ibn Cami gibi zatlardan batınî ilimleri tahsil etmiştir. *Fusûsü'l-Hikem* ve 37 ciltlik *El-Fütûbâtü'l-Mekkiyye* gibi eserleri büyüklüğüne birer delildir. Hızır aleyhisselâm'la karşılaşması irfan ehline bilinen bir gerçektir. Sayıları beş yüze ulaşan eserlerinin birçoğu tasavvufa dairdir. İbn Arabî'nin eserleri hakkında çok geniş kapsamlı bilgiyi Osman Yahya'nın Fransızca olarak hazırladığı iki ciltlik, *L'Histoire et la classification de l'œuvre d'Ibn Arabî*, (Ouvrage publié avec mi concours du Centre National de la Recherche Scientifique, Damas, 1964.) adlı eserinde bulmak mümkündür. Burada tekrarlarıyla birlikte 800'den fazla eser hakkında bilgi mevcuttur. Eserlerinin bir kısmı Batı dillerine de çevrilmiştir. **Türkçe'ye çevrilen bazı eserleri:** *El-Fütûbâtü'l-Mekkiyye: Harflerin İlmi; İlähi Aşk; Marifet ve Hikmet; Hakikat ve Tefekkür; Hikemî Vasîyetler; Fusûsü'l-Hikem; Fenâ Risâlesi; Arzuların Tercümanı; Nurlar Risâlesi; Nurlar Hazinesi; Tedbirât-ı İläbiye; Şeceretü'l-kevn; Endülüs Süflesi; Ehadîyet Risalesi; Mevâkiü'n-Nücâm.*

Mahmut Kanık: 1951 yılında Kırşehir'de (Toklumen) doğmuştur. İlk tahsilini köyünde, orta ve lise tahsilini Kayseri İmam Hatip Lisesi'nde, üniversite tahsilini ise Erzurum'da Edebiyat Fakültesi'nde Fransız Filolojisi'nde yapmış ve 1975'te mezun olmuştur. Üniversite yıllarında, Batı Edebiyatı ve Türk Edebiyatı konusunda kendisini yetiştirmeye çalışmış, ayrıca İslâmî İlimler konusunda araştırma ve incelemeler yapmağa gayret etmiştir. Çeşitli liselerde Yabancı Dil öğretmenliği yapmıştır. 1977- 1983 yılları arasında, Bursa Yüksek İslâm Enstitüsü'nde beş yıl boyunca, İslâmî Türk Edebiyatı ve Fransızca dersleri okumuştur. 1983 yılından itibaren Uludağ Üniversitesi'nde çalışmağa başlamıştır. Eğitim Fakültesi Fransızca Bölümü'nde Fransız Edebiyatı ve Semantik (Anlambilim) dersleri, İlahiyat Fakültesi ve diğer Fakülteelerde Yabancı Dil dersleri okutmuştur; hâlen Yabancı Diller Yüksekokulu'unda Yrd. Doç. Dr. olarak görevine devam etmektedir. Fransızca, İngilizce ve Arapça, Farsça dillerini bilen Yrd. Doç. Dr. Mahmut Kanık üniversite hocalığı dışında edebiyat, sanat ve düşünce ağırlıklı çalışmalar yapmıştır. Çeşitli dergilerde şiirleri de yayınlanan yazar daha çok "mütercim" olarak tanınmıştır. Yazıları, *Diriliş, Yedi İklim, Hece, Bürde, İpek Dili, Kitap Dergisi, Bursa'da Sanat ve Edebiyat*, gibi dergilerde yayınlanmıştır. Eserleri, İnsan Yayınları, İz Yayıncılık, Hece Yayınları gibi tanınmış yayınevlerinde yayınlanmıştır. Hâlen yeni eserler yayınlamaya devam etmektedir. Başlıca yayınlanmış eserleri: *Güvercin Gerdanlığı Sevgiye ve Sevenlere Dair*, İbn Hazm'dan çeviri, İnsan yayınları, İstanbul, 1985; 24. baskı, 2015; *İlâhî Aşk*, İbn Arabî'den çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1986; 17. baskı, 2014; *Nurlar Risâlesi -İttibadü'l Kevnî Risâlesi*, İbn Arabî'den çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul,1991; 4. baskı, 2006; *Fena Risâlesi*, İbn Arabî'den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 1991; 4. baskı 2006; *Arzuların Tercümanı*, İbn Arabî'den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 1991; 5. baskı, 2009; *İslâm'ı Anlamak*, Frithjof Schuon'dan çeviri, İklim Yay. İstanbul, 1988; 2. baskı, İz Yayıncılık, İstanbul, 1998; 6. baskı 2013; *İslâm Maneviyatı ve Taoculuğa Toplu Bakış*, René Guénon'dan çeviri, İnsan Yayınları, İstanbul, 1989. 2. baskı, 2004 9. *Modern Dünyanın Bunalmı*, René Guénon, 4. baskı, Hece Yayınları, 2009; *Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alâmetleri*, René Guénon'dan çeviri, İz Yayıncılık, 3. baskı, 2012; *Younous Emvré*, (Fransızca) Necip Fazıl Kısakürek'ten çeviri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1991; *Marifet ve Hikmet*, İbn Arabî'den çeviri, İz yayıncılık, İstanbul, 1994; 10. baskı, 2013; *İslâm'ın Metafizik Boyutları*, Frithjof Schuon'dan çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 1996. 2. baskı, 2011; *Harflerin İlmî*, İbn Arabî'den çeviri, Asa Kitabevi, Bursa, 2000; 4. baskı, 2011; *Hızlandırılmış Arapça*, 3. baskı, Emin Yayınları, Bursa, 2015; *Cebennemde Bir Mevsim - Aydınlanışlar*, Arthur Rimbaud'dan çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 3. baskı 2011; *Allab'ın Resulü Hz. Mubammed*, Anne Marie Delcambre'den çeviri, Yapı Kredi yayınları, İstanbul, 1999; 6. baskı, 2009; *Azîz Kur'an*, Muhammed Hamidullah'tan çeviri (Abdulaziz Hatip

ile), Beyan Yayınları, İstanbul, 2000; *Kur'an'ı Kerim Taribi*, Muhammed Hamidullah'tan çeviri (Abdulaziz Hatip ile), Beyan Yayınları, İstanbul, 2000; *Hakikat ve Tefekkür*, İbn Arabî'den çeviri, Hece Yayınları, Ankara, 2003; 3. baskı, 2009; *İnisiyasyona Toplu Bakışlar I-II*, René Guénon'dan çeviri, Hece Yayınları, Ankara, 2. baskı, 2010; *Vahdet-i Vüçüd Meselesi*, Mustafa Fevzi'den çeviri (Fatma Zehra Kavukçu ile), Hece Yayınları, Ankara, 2003; *Dört İklimden Esintiler*, Hece Yayınları, Ankara, 2003; *İbn Arabî'nin Menâkıbi*, Mehmet Recep Hilmi'den çeviri, Hece Yayınları, Ankara, 2004; *L'homme à la pèlerine noire*, (Fransızca) Necip Fazıl Kısakürek'ten çeviri, Yedi İklim Dergisi, Sayı: 182, Mayıs, 2005, Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı içinde tam metin hâlinde yayınlandı; *İbn Arabî'nin Günlük Duaları*, Hece Yayınları, Ankara, 2005; *Nurlar Yuvası, (Mişkâtü'l-envâr)*, İbn Arabî'den çeviri. Hece Yayınları, Ankara, 2006; *Müminlerin Kurtuluşuna Dair Kırk Hadis*, Kaşıkçı Ali Rıza'dan çeviri, (Fatma Zehra Kavukçu ile), Hece Yayınları, Ankara, 2006; *İbn Arabî'nin Günlük Duaları ve Şerhi*, Muhammed Nûr el-Arabî'den çeviri. İz Yayıncılık, İstanbul, 2011; *Bilgelik Şiirleri*, Frithjof Schuon'dan çeviri, (Munise Yetim ile) İz Yayıncılık, İstanbul, 2009; *Nokta ve Kalem*, Şuayb Şerefüddin'den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 2009; *Mubyiddin İbn Arabî'nin Gavsîyye Risâlesi*, Muhammed Nûr el-Arabî'den çeviri, İz Yayıncılık, İstanbul, 2009; *Extracts From Speeches of R. T. Erdoğan The Prime Minister of Turkey*, (Türkçe'den İngilizce'ye çeviri) Bursa, 2011; *Muktetafât min butabi Receb Tayyib Erdoğan reîsü vüzerâi'l-cumbûriyyeti't-türkiyyeti* (Türkçe'den Arapça'ya çeviri, Fethiye Baki ile), Bursa, 2011; *Étude des Attitudes des Protagonistes à l'égard des Thèmes de Liberté et de Soumission dans le Théâtre Sartrien*, Emin Yayınları, Bursa, 2015.

MUHYİDDİN İBN ARABİ'NİN
GÜNLÜK DUALARI

(Risâle-i Evrâd-ı Usbûyye Li-Muhyiddîni'l-Arabî)

Hazırlayan
Mahmut KANIK

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 119
Din

Birinci Basım: Eylül 2005
İkinci Basım: Kasım 2015
©Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: SARAKUSTA
www.sarakusta.com.tr
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
T: (0312) 278 82 00

ISBN: 975-8988-29-8

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Konur Sokak Nu: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenişehir/Ankara
T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr
www.hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin Günlük Dualarını, "Haftalık Evrâd"ı Sunarken /	13
0. Evrâdü'l-Usbûiyye (Haftalık Evrâd) /	31
1. Virdü Leyleti'l-Ahadi (Pazar Gecesi Virdi) /	33
2. Virdü Yevmi'l-Ahadi (Pazar Günü Virdi) /	36
3. Virdü Leyleti'l-İsneyni (Pazartesi Gecesi Virdi) /	44
4. Virdü Yevmi'l-İsneyni (Pazartesi Günü Virdi) /	47
5. Virdü Leyleti's-Selâseti (Salı Gecesi Virdi) /	52
6. Virdü Yevmi's-Selâseti (Salı Günü Virdi) /	55
7. Virdü Leyleti'l-Erbiâ' (Çarşamba Günü Virdi) /	59
8. Virdü Yevmi'l-Erbiâ' (Çarşamba Gecesi Virdi) /	63
9. Virdü Leyleti'l-Hamîsi (Perşembe Gecesi Virdi) /	65
10. Virdü Yevmi'l-Hamîsi (Perşembe Günü Virdi) /	68
11. Virdü Leyleti'l-Cum'a (Cuma Gecesi Virdi) /	76
12. Virdü Yevmi'l-Cum'a (Cuma Gecesi Virdi) /	80
13. Virdü Leyleti's-Sebti (Cumartesi Gecesi Virdi) /	84
14. Virdü Yevmi's-Sebti (Cumartesi Gecesi Virdi) /	88
Devr-i A'lâ Li-Muhyiddin İbn Arabî (Hizbü'l-Vikâye) /	92

“Göklerde ve yerde bulunan herkes O’ndan ister. O, her an iştedir”

(Kur’ân, Rahmân, 55 / 29).

“De ki: Duanız olmasa, Rabbim size önem vermez.”

(Kur’ân, Furkan, 25 / 77).

“Öyleyse Ben’i (ibadet ve dua ile) anın ki Ben de sizi anayım.

Ve Bana şükredin; sakın nankörlük etmeyin”

(Kur’ân, Bakara, 2 / 152).

*Allab'ım, barf barfle, manâ manâ ile birleştiği müddetçe
Efendimiz Muhammed'e salât et!*

MUHYİDDİN İBNÜ'L-ARABÎ'NİN GÜNLÜK DUALARINI, “HAFTALIK EVRÂD”I SUNARKEN

1. Genel Yaklaşım

Evrâd; Arapça “*virâd*” sözcüğünün çoğuludur. Sözlükte, “başta gelmek, çeşmeye varmak, her zaman gidilen su veya yer, akan su, dere, suya gelen topluluk veya develer, susayanların suya gitme vakti, getirilen su, su payı, kuş sürüsü, ordu birliği, parça, ayrıca sıtma ve sıtma nöbeti” gibi birçok anlama gelmektedir. *Evrâd*; tasavvuf terminolojisine ait bir terimdir ve Allah’a yaklaşmak için belirli zamanlarda, belli miktarda yapılan dua, ibadet ve zikir anlamına gelir. Kur’ân-ı Kerîm’de günün değişik zamanlarında, gündüz ve gece, Allah’ı anmak, O’nu zikir ve tesbih etmek emredildiği için, müslümanlar her gün Kur’ân’dan bir “*cüz*”, ya da bir “*hizb*” okumayı âdet edinmişlerdir. Kur’ân-ı Kerîm otuz “*cüz*” ve altmış “*hizb*”tir.

Kur'an'da sadece gelme, suya koşan susuz kişi ve su içmek için gidilen yer anlamında kullanılan “*virđ*”¹ kelimesinin eş anlamlısı olarak âyetlerde ve hadislerde “*hizb*” terimi de kullanılır. Çoğulu “*ahzâb*”tır.²

Terim olarak “*virđ*” (çoğulu: “*evrâd*”); salih, müttakî ve dindar bir müminin kılmakla mükellef olduğu beş vakit namazın dışında, her gün yapmayı taahhüt ettiği özel ibadetleri için, gece ve gündüz Allah’a ayırdığı belli vakitlerde okuduğu salâvatları, bazı âyetleri ve hadisleri de içeren dua manzumesidir. Bunlar tarikat büyükleri, sûfiler tarafından hazırlanmıştır. Virđler; “*virđ-i âm*” (“genel virđ”) ve “*virđ-i hâss*” (“özel virđ”) diye ikiye ayrılır. “*Virđ-i âm*” (“genel virđ”), günün değişik vakitlerinde genellikle sabah ve akşam namazlarından sonra okunan tövbe, istiğfâr, kelime-i tevhid, salât ü selâm ve çeşitli duaları içerir.³ “*Virđ-i hâss*” (“özel virđ”) ise, mürşidin, bu yolda ilerleme kaydeden müridlerine büyük bir titizlik ve sıkı bir disiplin içinde telkin ettiği “*virđ*” tir. Birçok tarikat pîri veya mürşidi, kendi müridleri için özel “*virđ*”ler, “*evrâd*” yazmışlardır.

Tarikata girenler, girdikleri tarikatın “*evrâd*”ını belirtilen zamanlarda, tek başına veya toplu hâlde okumak zorundadırlar. Özel olarak okunan bu “*evrâd*”a, eskiden “*semâ*” denirdi; bugün ise, bunların bazılarına “*vazife*” denilmektedir. “*Virđ*” yerine “*hizb*”, ya da “*zikr*” terimleri de kullanılır.

Bizzat Hz. Peygamber, salât ve selâm onun üzerine olsun, farklı zamanlarda ve mekânlarda, belli miktarda zikir ve dua ile meş-

¹ Bakınız: *Kur'ân*, Hûd, 11/ 98: “*Firavun , kıyamet gününde kavminin önüne düşecek ve onları ateşe götürecektir. Varacakları yer (el-virdü) ne kötü bir yerdir!*” ; *Kur'ân*, Meryem, 19 / 86: “*Takva sahiplerini grup hâlinde çok merhametli olan Allah'ın huzurunda topladığımız, günahkârları da susuz olarak (virđen) cebenneme sürdüğümüz gün, Rabmân nezdinde söz ve izin alandan başkalarının şefaatine güçleri yetmeyecektir.*”

² “*Hizb*” ve “*ahzâb*” terimi için bakınız: *Kur'ân*, Maide, 5 / 56; Müminün, 23 / 53; Rûm, 30 / 32; Mücâdile, 58 / 19; 58 / 22; Fâtır, 35 / 6; Kehf, 18 / 12. “*Ahzâb*” terimi için bakınız: *Kur'ân*, Ahzâb, 33 / 20; 33 / 22; Hûd, 11 / 18; Ra'd, 13 / 36; Meryem, 19 / 38; Sâd, 38 / 11; 38 / 13; Gâfir, 40 / 30; 40 / 5; Zuhuf, 43 / 65.

³ Bakınız: Ahmed Ziyâeddin bin Mustafa, *Kitabü Câmii'l-Usûl*, İstanbul, 1272, s.

gul olmuş ve bunu da ümmetine, müslümanlara tavsiye etmiştir. İslâm'ın ilk dönemlerinde, “özellikle hadisçiler arasında “*amelü'l-yevm ve'l-leyle*” adı verilen bir kitap türü meydana gelmiştir.”⁴

Sûfiler, manevî feyzin alınmasını belli virdlere devam etmeye bağlamışlardır. Böylece belli âyetleri, duaları vird edinmek neredeyse bir zorunluluk hâline gelmiştir. “Vird olmayanın vâridi de olmaz” demişlerdir. İbn Atâullah İskenderî, “*vird*”i, “Allah'ın kuldân istediği şey; “*vârid*”i de “kulun Allah'tan umduğu, beklediği şey” olarak tarif etmiş ve bu tespitin aksinin de doğru olduğunu ileri sürmüştür, “*vârid*”i olmayanın “*vird*”i de olmaz” demiştir, yani Allah'ın feyzi ve lütfu olmadan kul “*vird*”ini gerçekleştiremez.⁵

Dua ve virde büyük önem veren ilk sûfilerin ifadelerinde “*hizb*” kelimesine pek rastlanmaz. Hizbler (*abzâb*), ilk olarak tarikatların ortaya çıktığı 12. yüzyılda tertip edilmeye başlanmıştır. Abdülkâdir-i Geylânî, Muhyiddin İbnü'l-Arabî, Ebu'l-Hasan eş-Şâzelî, İmam Gazzâlî, Şehâbeddin es-Sühreverdi, Ahmed el-Bûnî, İmam-ı A'zam, Ahmed el-Bedevî, Mevlânâ Celâleddin Rûmî gibi ünlü mutasavvıflar tarafından düzenlenen ve onlara atfedilen pek çok hizbler vardır.

Hizbler Arapça kısa ve secili cümlelerdir. Edebî değeri çok yüksek, derin hikmetler içeren metinlerdir. Bu özellik, hizblerin kolayca okunmasını ve ezberlenmesini sağlar. Hizblerde “*esmâ-i hüsnâ*”ya, yani Allah'ın güzel isimlerine, Allah'ı öven, nimetlerini dile getiren, kulluk görevlerini anlatan ifadelere ve dua cümlelerine geniş yer verilir. Bunda asıl amaç, kulun Allah'a daha çok yaklaşmasını sağlamaktır. Bununla birlikte, bedensel ve ruhsal hastaların şifa bulması, borçlunun borcunu ödeyebilmesi, sıkıntı, keder ve üzüntünün giderilmesi, âfet ve musibetlerin defedilmesi, düşmanın şerrinden emin olunması, yol güvenliği, zorlukların aşılması, zihin açıklığı, karı koca arasındaki geçim-

⁴ Mustafa Kara, TDV *İslâm Ansiklopedisi*, *Evrâd* maddesi, c. 11; s. 533.

⁵ A.g.e., s. 533.